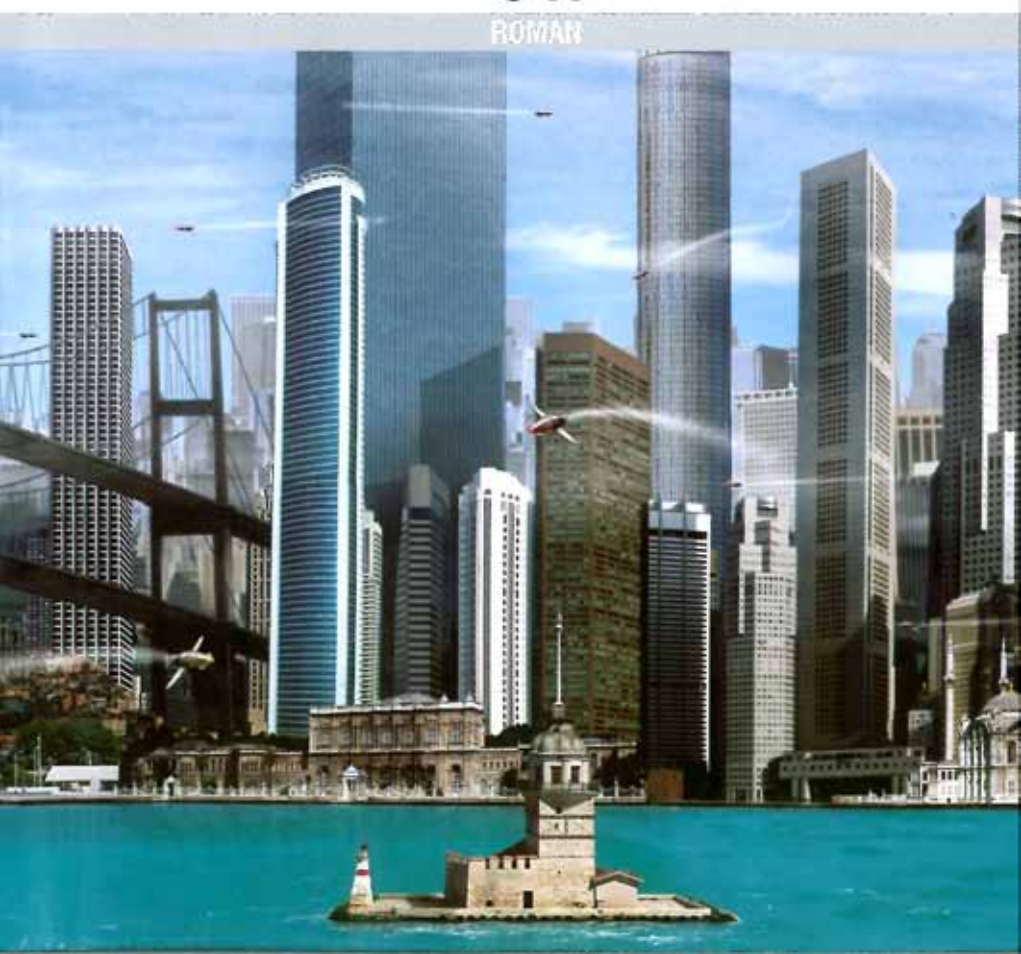

TAHSİN YÜCEL

GÖKDELEN

♥
CAN
ROMAN

Tahsin Yücel
GÖKDELEN

Can Yayınları: 1574
Türk Edebiyatı: 453

© Tahsin Yücel
© Can Sanat Yayınları, 2006

1. basım: Ekim 2006

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Gelengül Çakır
Düzeltili: Fulya Tükel
Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Özal Matbaası
ISBN 975-07-0669-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Tahsin Yücel
GÖKDELEN

ROMAN

CAN YAYINLARI

TAHSİN YÜCEL'İN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI

AYKIRI ÖYKÜLER / *öykü*
BEN VE ÖTEKİ / *öykü*
BIYIK SÖYLENCESİ / *roman*
GÖSTERGELER / *deneme*
HANEY YAŞAMALI / *öykü*
KOMŞULAR / *öykü*
KUMRU İLE KUMRU / *roman*
MUTFAK ÇIKMAZI / *roman*
PEYGAMBERİN SON BEŞ GÜNÜ / *roman*
VATANDAŞ / *roman*
YALAN / *roman*
YAPISALCILIK / *deneme*
YAZIN, GENE YAZIN / *deneme*

Tahsin Yücel, 1933 yılında Elbistan'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Aynı bölümde uzun yıllar öğretim üyeliği yaptıktan sonra, 2000 yılında emekli oldu. Çok çeşitli alanlarda ürünler vererek yazınımıza katkıda bulundu. Yazın araştırmalarına 1969'da yayınladığı *L'Imaginaire de Bernanos* ile başladı. Bunu 1973 yılında yayınlanan *Figures et Messages dans la Comédie Humaine* izledi. Ardından 1979'da *Anlatı Yerlemleri*'ni, 1982'de *Dil Devrimi ve Sonuçları* ve *Yapısalcılık*'ı yayınladı. Tahsin Yücel'in deneme ve eleştirileri de büyük yankılar uyandırdı. 1976'da *Yazın ve Yaşam*, 1982'de *Yazının Sınırları*, 1991'de *Eleştirinin Abecesi*, 1993'te *Tartışmalar*, 1995'te *Yazın, Gene Yazın*, 1997'de *Alıntılar*, 1998'de *Söylemlerin İçinden* (1999 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü), 2000'de *Salaklık Üstüne Deneme*, 2003'te *Yüz ve Söz*'le deneme ve eleştirilerini okurla buluşturan Yücel, roman ve öyküleriyle de edebiyatımızda kendine kalıcı bir yer edindi. Yücel, ilk romanı *Mutfak Çıkmaşı*'nı 1960 yılında yayınladı. Bunu 1975'te *Vatandaş*, 1992'de *Peygamberin Son Beş Günü* (Orhan Kemal Roman Ödülü), 1995'te *Byık Söylencesi*, 2002'de *Yalan* (2003 Yunus Nadi Roman Ödülü ve 2003 Ömer Asım Aksoy Roman Ödülü) ve *Kumru ile Kumru* (2005) izledi. Öykü kitaplarından, Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazanan *Haney Yaşamalı* 1955 yılında, *Düşlerin Ölümü* 1958'de (1959 Türk Dil Kurumu Öykü Ödülü), *Ben ve Öteki* 1983'te, *Aykırı Öyküler* 1989'da ve *Komşular* 1999'da (Dünya Kitap 1999 Yılın Kitabı Ödülü) yayımlandı. Pek çok çeviriye imza atan Tahsin Yücel'e 1984'te Azra Erhat Çeviri Yazını Üstün Hizmet Ödülü verildi. Yücel'in 1957 yılında yayınladığı *Anadolu Masalları* başlıklı bir de masal kitabı var.

I

Bağlı değildi, sağında solunda bir sürü koltuk varken, odadaki tek tahta iskemlenin üstünde, kımıldamadan oturmasını söyleyen de olmamıştı, o gene de hep aynı yerde, aynı tahta iskemlenin üstünde, kımıldamadan oturuyor, korku ve şaşkınlık içinde karşısındaki adamlara bakıyordu. Geniş omuzları, kısa boyları, kapkara saçları, dar alınları, kalın kaşları, küçücük, yuvarlak gözleri, eğri burunları, sarkık bıyıkları ve sivri çeneleriyle hepsi birbirine benziyordu, kara takımları, ak gömlekleri ve çeneleri gibi sivri burunlu ve sivri topuklu çizmeleri daha da artırıyordu benzerliklerini. Uzun bir masanın çevresinde dikiliyor, kimi zaman birbiri ardından, kimi zaman aynı anda, kimi zaman alçacıktan, kimi zaman yüksek sesle konuşuyorlardı. Ancak, yüksek sesle konuştukları zaman bile, söyledikleri hiç mi hiç anlaşılmıyordu. Sayıları konusunda da kesin bir sonuca varmak olanaksızdı: insan gözünün algılayamayacağı kadar hızlı bir biçimde yer değiştiriyorlardı da öndeki arkaya, arkadaki öne ya da ortaya geçerken birileri de kaşla göz arasında aralarına katılıyor ya da sıvışıyor muydu, nedir, o, hep aynı yerde, aynı tahta iskemlenin üstünde, kimi zaman sekiz sayıyordu, kimi zaman on, kimi zaman dokuz, kimi zaman da yedi. Neden sonra, uzun masanın önünde, yüzleri kendisi-

ne dönük olarak tek sıra diziliverdiler. Sonra, gene çok hızlı bir biçimde, ortadaki adam bir adım öne çıktı. “Bana bak, Can Tezcan efendi, soruma kesin yanıt istiyorum,” dedi: “Bugün hangi yılın hangi ayının hangi günündeyiz?”

Pek öyle gür bir sesi yoktu adamın, bağırdığı da söylene-
mezdi, gene de Can Tezcan’ın kulaklarında en az on kez yankı-
landı sözcükleri.

Can Tezcan tepeden tırnağa titredi ya fazla sarsılmadı öyle, sorunun yanıtını vermek için yankılanmanın sona ermesini bekledi. Ne var ki, yankılanma sona erdiğinde, hem bu kara takımlı adamların karşısında çok dar ve çok eski bir pijamayla oturduğunu, hem soruyu soran kara bıyıklı adamın sağ elinin belindeki kocaman bir tabancanın üzerinde durduğunu, hem de sorulan sorunun yanıtını bilmediğini ayımsadı. Başını önüne eğdi o zaman, suçlu çocuklar gibi beklemeye başladı.

Tabancalı adam da bekledi bir süre, sonra, ilkinden çok daha güçlü ve çok daha sert bir sesle sorusunu yineledi:

“Can Tezcan, soruma yanıt istiyorum senden: hangi yılın hangi ayının hangi günündeyiz?”

Can Tezcan yüreğinin göğsünü parçalamak istercesine çarpmaya başladığını duydu. Gözlerini korka korka çevresinde dolaştırdı. Dört yanı yüksek duvarlarla çevriliydi, ne bir kapı görünüyordu, ne bir pencere, adamlar da, sekiz miydiler, dokuz mu, on mu, bilinmez, karşısına dikilip sağ ellerini bel-
lerindeki tabancanın üstüne koymuşlar, vereceği yanıtı bekli-
yor, her saniye biraz daha sert, biraz daha kızgın bakıyorlardı. Bu da yetmiyormuş gibi çoğalverdiler birden: sağda, solda, önde, arkada, hepsi bir örnek giyinmiş ve hepsi sarkık bıyıklı birkaç düzine adam, sağ eller tabancaların üstünde, kaşlar çatık, sürekli kendisine bakmaktaydı. Bayıldı bayılacaktı.

Aynı ses gene gürlledi:

“Sana söylüyorum, avukat bey: hangi yılın hangi ayının hangi günündeyiz şu anda? Hadi söyle, daha fazla bekletme bizi!”

Can Tezcan tüm gücünü toplamaya çalıştı o zaman.

“Bilmiyorum, efendim,” diye kekeledi. “Çok özür dilerim, bilmiyorum.”

Önce korkunç bir kahkaha yükseldi dört yandan, sonra yılı, ayı ve günü sormuş olan adam Can Tezcan’ı ensesinden yakalayarak tahta iskemleden kaldırıp arkadaşlarına doğru itti.

“Şu adama bakın, arkadaşlar!” dedi. “Şu adama iyi bakın: İstanbul’un en büyük avukatı olduğu söyleniyor, ama hangi yılda, hangi ayda, hangi gündeysiz, bilmiyor!”

Adamlar Can Tezcan’ın kulaklarına ulaşmayan bir buyruk almış gibi daha sıkı ve daha dar bir halka oluşturdular, iyice birbirlerine yaklaşp bir şeyler konuşmaya başladılar. Can Tezcan soluğunu tutarak dinlemeye çalıştı, ama yüreği fazla hızlı, fazla gürültülü çarpıyordu, hiçbir şey anlamadı konuşulanlardan. Yalnız, birkaç dakika sonra, içlerinden birinin, bayağı sinirli bir sesle “Bugün günlerden ne olduğunu bile bilmeyen bir herifi sorgulayacaksınız da ne olacak? Bir de onunla mı uğraşacağız? Kulağından tutup atarız içeriye, zıbarana kadar kalır orada!” dediğini işitti. Ötekilerin önce tiksintiyle yüzlerini buruşturduklarını, sonra daha çok hayvan seslerini andıran kahkahalarla güldüklerini gördü, yüreği duracak gibi oldu. Aynı anda, nasıl ve ne zaman yaklaştığını hiç mi hiç ayımsamadığı bir sarkık bıyıklı yumruğu göğsüne indiriverdi. Can Tezcan tutunacak bir şeyler aradı, bulamadı, en az bir buçuk metre öteye düştü. Terliklerinden biri ayağında kalmış, biri üç metre öteye fırlamıştı. Kalkıp almaya yeltendiye de kendisini itmiş olan adam ya da bir başkası sağ ayağını göğsüne bastırdı. “Orada kal, avukat bozuntusu! Sana sorulmuş olan sorunun yanıtını bulmaya çalış. Karının yanına dönmenin buna bağlı olduğunu da unutma!” dedi.

Can Tezcan güçlkle doğrulup oturdu. Oturduğu yer hem ıslak, hem de buz gibi soğuktu. Gene de başını ellerinin arasına alıp düşünmeye başladı: böyle bir şey ilk kez geliyordu başına, ne günü, ne ayı, ne yılı çıkarabiliyordu. Buna karşılık, birbiri

ardından bir sürü tarih beliriyordu usunda, hatta gözlerinin önünden geçiyorlardı: 14 temmuz 1789: Fransız Devrimi' nin başlaması, 29 mayıs 1453: İstanbul'un fethi, 20 ekim 1448: Kosova meydan savaşı, 28 ocak 1881: Dostoyevski'nin ölümü. Hepsi bu kadar da değildi, kimini yıllar önce okulda, tarih derslerinde, kimini daha sonra değişik koşullarda öğrendiği tarihler bir bir usuna geliyor ve her biri içine düştüğü bunaldıktan bir şeyler koparıp götürerek biraz olsun rahatlamasını sağlıyordu. Böylece, sırtında pijama, ayakları çıplak, hep öyle ıslak ve soğuk döşemenin üstünde otururken, kara giysili, kara saçlı, kara bıyıklı adamları nerdeyse unutmaya başlıyordu. Sonra, birden, tam da Kafka'nın doğum tarihini anımsadığı saniyede, kendisini ilk sorgulayan adamın tepesine dikilip sağ ayağının parmakları üstüne çizmesinin çok sivri topuğuyla basarak "Söyle bakalım, avukat bey: tarihi anımsayabildin mi şimdi?" diye sorması üzerine, yanıtının doğruluğundan hiç mi hiç kuşku duymadan, "Evet, efendim, anımsadım: 3 temmuz 1883, Prag!" demesiyle kara giysili adamların tümünün çevresini sarması ve başı, omzu, göğsü, sırtı, karnı, kolu, bacağı, hayası, neresi gelirse, sivri burunlu çizmeleriyle tekmelemeye başlamaları bir oldu. Sonra, hangi tansıkla, bilinmez, sert bir tekmenin etkisiyle havalanıverdi, korku içinde, gözlerini yumdu, bir süre sonra, insanın içini ürperten bir gürültüyle, ama bayağı yumuşak bir yere düştü, kımıldamayı da, gözlerini açmayı da göze alamadan, öylece kaldı bir süre.

En sonunda gözlerini açtığı zaman, kendini yatağında buldu, sağ yanında da, dingin mi dingin, Gül Tezcan gazete okumaktaydı.

Can Tezcan, en az bir dakika süresince, şaşkınlık içinde, hatta korka korka baktı karısına, sonra, "Günaydın" gibi, "İyi sabahlar, sevgilim" gibi, "Gazeteler ne yazıyor bu sabah?" gibi, hatta "Biliyor musun, sevgilim, çok korkunç bir düş gördüm!" gibi duruma ve saate uygun bir şey söylemek varken, incecikten bir korku içinde, ama dünyanın en doğal sorusunu sorar gibi, "Söyler misin, sevgilim, hangi yılın hangi ayının hangi

günündeyiz?” dedi.

Gül Tezcan elindeki gazeteyi bıraktı, doğrulup oturdu hemen, gözlerini kocasının gözlerine dikti, şaşkın şaşkın baktı bir süre.

“Sana ne oldu böyle? Gene kötü bir düş mü gördün?” diye sordu, elini alnına bastırdı. “Gene Smerdiakof’a mı yakalandın?”

Can Tezcan yüzünü buruşturdu, “Bir o eksikti!” dedi içinden. Yıllar önce, ama devrimci eylemleri çoktan bıraktığı ve bayağı ünlü bir avukat olduğu günlerde, Smerdiakof nerdeyse her gece düşüne girer, evde, sokaklarda, işyerinde, hepsi birbirinden saçma bir sürü tartışmalardan ve edimlerden sonra, kolundan tutup zorla Fiodor Pavloviç Karamazof’un odasına götürür, yaşlı adamı öldürüşünü izlemek zorunda bırakırdı onu. Sonra, Smerdiakof’un sarası tutup yere devrildiği anda, korku ve tiksintiden şaşkına dönmüş bir durumda, ta Rusya’dan buralara koşarak gelmiş gibi ter içinde, soluk soluğa gözlerini açar, “Bıktım artık, bıktım, bıktım!” diye söylenirdi. Gül Tezcan saniyesinde ışığı yakar, korkuyla üzerine eğilerek “Gene mi Smerdiakof?” diye sorardı. “Evet, gene. Bıktım artık! Sonunda beni de öldürecek bu herif,” diye yanıtlardı Can Tezcan. “Korkarım, hiçbir zaman kurtulamayacağım ondan.”

Gül Tezcan’ın uzattığı bardağı aldı, içindeki suyu ağır ağır, son damlasına kadar içti.

“Hayır, ama bunlar çok daha korkunçtu. Öyle korkunç görünüyorlardı ki bulunduğu günü, ayı ve yılı bile şaşırıyordun: belki de çocuklarıydı onun,” dedi.

“Çocukları mı? Can’cığım, delirdin mi sen? Smerdiakof’un çocuğu mocuğu yoktu ki. *Karamazof kardeşler*’i en az yirmi kez okumuş bir Dostoyevski hayranısın sen, nasıl böyle konuşursun?”

“Daha sonra evlenmiş ve çocukları olmuş olamaz mı? Bir sürü çocuğu, sonra torunları, sonra torunlarının çocukları, sonra...”

“Can’cığım, dalga mı geçiyorsun sen benimle? Yoksa hâlâ düş mü görüyorsun?”

“Hayır, hayır,” dedi Can Tezcan. “Hayır, düş görmüyorum. Bak, sana dokunuyorum işte. Dokunduğumun da bilincindeyim. Ama... ama sanki...”

Aynı anda, adamların sorusunun yanıtını hâlâ bilmediğini ayırımsadı, bedeninin bir ucundan bir ucuna zorlu bir akım geçmiş gibi titredi, gözlerini eşinin gözlerine dikti.

“Sen soruma hâlâ yanıt vermedin,” dedi.

Gül Tezcan, şaşkın mı şaşkın, kocasının yüzüne baktı bir süre, sonra tuhaf bir biçimde gülümsedi.

“Ha, şu soru: 17 şubat 2073, sevgilim,” dedi, “Varol’un kim bilir kaçınıcı duruşma günü. Bana öyle geliyor ki bu olay iyice sinirini bozdu senin.”

“17 şubat 2073” sözcüklerini işitir işitmez mutlu bir gülümseme belirdi Can Tezcan’ın yüzünde, çok değerli bir nesneyi yitirmiş de yeniden bulmuş gibi derin bir soluk aldı.

“Evet, 17 şubat 2073! Nasıl unuttum ki? Evet, canım, çok teşekkür ederim, evet, çok güzel: 17 şubat 2073, 17 şubat 2073, 17 şubat 2073, evet, çok güzel, çok güzel!” diye yineledi.

Sonra kendi sevincine kendisi şaştı: bunda böyle sevinilecek ne vardı ki? 17 şubat hiçbir önemli olayı anımsatmıyordu, 17 şubat 2073 de sıradan, renksiz, ışıksız bir gündü. Bir başka düşünce de nerdeyse tersine dönüştürdü sevincini: doğru, çok korkunç bir düş görmüştü, ama, ister korkunç olsun, ister gülünç, her şey olabilirdi bir düşte, yalnızca bulunduğu günü, ayı, yılı değil, kendi adını, kendi işini, kendi eşini de unutulirdi, ama yaşamakta olduğu günü, ayı ve yılı uyandıktan sonra da çıkaramaması neyle açıklanırdı? Düşün hâlâ sürmekte olmasıyla mı? Yoksa geçici ya da sürekli bir bellek yitimiyle mi? Birden, ikinci olasılığı doğrularcasına, gözlerini eşinin gözlerine dikti, az önce yanıtını aldığı soruyu bir kez daha yineledi.

“Söyledik ya, 17 şubat 2073, saat da yediyi kırk bir geçiyor,” dedi Gül Tezcan. “Senin tuhaflığın üstünde bugün, ya da

benimle dalga geçiyorsun.” Gazeteyi ikiye katlayıp kucağına bıraktı, sonra parmağını başlığın altındaki tarihin üstüne bastırdı, “Bak işte, burada da yazılı,” dedi, uzun uzun güldü.

Can Tezcan ilk kez gülümsedi o zaman.

“Bir zayıflıktı, geldi geçti,” diye mırıldandı. “Çok kötü bir düş gördüm az önce, bir değil, sekiz on Smerdiakof birden gördüm, hem de bunlar ötekinden çok daha saldırganı. Bilirsin, düşler hep etkilemiştir beni, ama geçti.”

“O zaman, hemen kahvaltıyla!” dedi Gül Tezcan. “Bu sabah nerede olacağını da unutmادين, umarım.”

Can Tezcan bir an düşündü, sanki yanıt oradaymış gibi bir iki dakika süresince gazetenin ilk sayfasındaki başlıkları bir bir gözden geçirdi, sonra gülümsemeye başladı.

“Bu sabah Varol’un duruşmasına gidiyorum, on kırk beşte. Dosyam çoktan hazır. Öğleden sonra da şirkette Niyorklu Temel’le buluşacağım gene,” dedi, kalktı, başucu lambasının altından kol saatini alıp baktı, sekizi beş geçiyordu. İrkildi, kısa bir şaşkınlık geçirdi, Gül Tezcan’a döndü, “Tuhaf şey,” dedi, “Varol içeri alındı alınalı ilk kez bugün, yani 17 şubat 2073 sabahı onu bu kadar geç anımsıyorum.” Aynı anda, düşünün ve düşünde 17 şubat 2073’ü unutuvermesinin anlamının Varol’un bunca zamandır yok yere içeride tutulması olabileceğini düşündü. Hızla tıraş olup giyindi. Salona geçti. Yemek masasında kahvaltı hazırdı. Hemen oturdu.

“Biliyor musun? Her gün uyanır uyanmaz ilk düşüncem o anda Varol’un içeride bulunması olurken, bu sabah uyandıktan en az yarım saat sonra, hem de sen anımsatınca düşündüm bunu. Tuhaf değil mi?”

Gül Tezcan’ın yüzünde zorlama bir gülümseme belirip silindi.

“Dert etme, nasıl olsa, gün boyunca on kez, yirmi kez, elli kez anımsayacaksın Varol’u. Bugün göreceksin de ayrıca. Öyle anlaşılıyor ki bu olay kafa sağlığını da, beden sağlığını da bozuyor senin. Artık toparlanmaya çalışsan, iyi olacak.”

“Ama kaç insanın Varol gibi bir arkadaşı olabilir ki, sevgilim?” dedi Can Tezcan, içini çekti, ekmeğine önce sarı, sonra mor bir ürün sürdü, ucundan ısırды, çayını yudumladı. “Sonra, düşün bir kez, hiç böyle haksızlık görülmüş mü? Altı yıl aynı sırada oturdum ben Varol’la, bir kez bile yalan söylediğini, kopya çektiğini ya da kopya verdiğini görmedim. Sonra, üniversitede, sen, ben gösteriler yaptık, polis taşladık, cam kırdık, araba yaktık, ama o tek gösteriye katılmadı, hiç kimseye karşı hiçbir suç işlemedi, bir dürüstlük, bir yansızlık, arılık örneği olarak kaldı her zaman, evinde, işinde, sokakta, her yerde. Ama o iki yıldır içeride, biz özgürüz. Bizi bırak, bugün bu ülkenin en özgür insanları suçlular, hırsızlar, halkdüşmanları...”

Can Tezcan kahvaltı etmeyi bırakmıştı, gittikçe coşuyor, konuşması bir söyleve dönüşüyordu. Gül Tezcan çay bardağını kaşığıyla döverek durdurdu onu.

“Gene coştun, ama belki şu masanın başında yüzüncü kez aynı şeyi söylüyorsun, hem de bana,” dedi. “Kendisini içeriye atanlar da çok iyi biliyorlar ki Varol Korkmaz suçlu değil.”

“Öyleyse?”

“Öyleyse, dün sabah sen söylemiştin, Varol Korkmaz’ın suçu suçsuzluk.”

Can Tezcan içini çekti.

“Evet, olayın en doğru açıklaması bu, yani suçsuzluk,” dedi. “Ama burada da bir haksızlık var, çünkü tek suçsuz Varol Korkmaz değil bu ülkede, bunca suçsuz ortalıkta elini kolunu sallayarak dolaşırken, Varol Korkmaz iki yıldır Tuzla hapishanesinde çürüyor.”

Gül Tezcan bir kahkaha attı.

“Tüm suçsuzları aynı anda içeriye atamazlar ki,” dedi, sonra sustu, gözlerini kocasına dikti, bir süre, hiçbir şey söylemeden baktı öyle, sonra kaşlarını çattı.

“Ama sen kahvaltını bitir önce. Bugün kaç sofrada buğday ekmeği yeniyor?”

“Evet, buğday serada yetişiyor, seralar da yabancıların elin-

de. Gene de bitirmek zorunda değilim. Hiç iştahım yok bu sabah.”

“Sen bilirsin, ama düşündeki Smerdiakof’ların etkisinden sıyrılmaya bak. Salaklar olanak verirse, bir güzel savun Varol’cuğu,” dedi Gül hanım, sonra karşı duvardaki saate baktı, “Ama elini çabuk tutmalısın, saat dokuzu geçiyor,” diye ekledi. “Mekikle mi gideceksin, arabayla mı?”

Can Tezcan bir an düşündü.

“Arabayla,” dedi, “Neden, bilmem, şu son günlerde mekik biraz ürkütüyor beni. Bu kadar küçük bir uçağa binmek rahatımı kaçırıyor, durduğu yerde uzun uzun titremesi de, kanatlarını kırlangıçlar gibi, boşluğa atıldıktan sonra açması da tüyerimi ürpertiyor. ‘Ya bu kez açmazsa?’ diyorum. Olur mu olur.”

“Arabayı da kendin kullanmayacaksın herhalde?”

“Kafam çok karışık bugün, bir telefon et de Mustafa arabayı çıkarıp kapıda beklesin beni, iki dakikada hazır olurum.”

İki dakika sonra, elinde çantası, dairenin kapısında idi.

Tam çıkacağı sırada, Gül Tezcan “Duruşmada da düşlere dalma sakın,” deyince, birden geriye döndü, “Sen de her şeyi abartırsın!” demeyi düşündü, sonra vazgeçti. Gene de belli etti tepkisini: evliliklerinin ilk günlerinden beri, her sabah evden ayrılırken, kapı aralığında eşine sarılıp yanaklarını öptükten sonra, burnunun ucuna da sesli bir öpüş kondurup “Hoşçakal, sevgilim,” derken, bu kez dosdoğru asansöre yöneldi ve açılan kapıdan girer girmez sağ elini dudaklarına götürerek bir soğuk öpüş yollamakla yetindi.

Gül Tezcan İstanbul’un o güne dek yapılmış en yüksek yüz elli üç gökdeleninden birinin son dan üç önceki katından, yani şöyle böyle beş yüz otuz beş metre yukarıdan bir şeyler seçilebilmiş gibi pencereye koştu, küçücük bir oyuncak adamın kendisi gibi kara bir oyuncak arabanın kapısını açtığını, hızla yaklaşan bir başka oyuncak adamın oyuncak arabanın arka koltuğuna yerleşmesini bekleyip kapıyı kapattıktan sonra, koşarak arkadan dolaşıp ön kapıdan oyuncak arabaya girdiğini, iki

saniye sonra da oyuncak arabanın hızla uzaklaştığını gördü, içini çekti, “Bu dava sinirlerini bozdu,” diye mırıldandı. “Umarım, bunca uğraştığına değer, geç de olsa verir hepsinin dersini.”

Can Tezcan’ın biricik düşüncesi de buydu, ama, arabada, dostu Varol Korkmaz’ın da karıştırıldığı olağandışı davanın dosyasını el bilgisayarında bir kez daha gözden geçirirken, bu duruşmada da hiçbir şeyin değişmeyeceğinden kuşkusu yoktu. Zaman zaman öfkesinden haykırarak gibi oluyor, yanında bu işleri iyi bilen biri varmış gibi, “Şuraya bak! Olamaz, hayır, olmaz bu kadar! Böyle özel olarak kurulmuş mahkemeleri de, böyle bir derece yükseltme ve daha büyük bir makam arabası karşılığında satın alınmış yargıç ve savcılar da çok gördük, ama bu kadarı fazla, böylesi hiç görülmedi!” diye homurdanıyordu. Sonra sustu, gözleri el bilgisayarındaki bir belgeye dikili, öylece kaldı. Şoförü Adliye Sarayı’nın önünde arabanın kapısını açıp en az bir dakika bekledikten sonra “Efendim, geldik!” dediği zaman da hep bu belgeye dikiliydi gözleri. Hiçbir şey söylemeden, bilgisayarını kapatmayı bile düşünmeden indi arabadan, gözleri hep tepesini attıran bu belgenin üzerinde, yılların alışkanlığıyla yürüdü, girişin on bir basamağını ağır ağır çıktı.

Kurumunun beş avukatı cüppelerini giymişler, kapıda kendisini bekliyorlardı. Bir sekreter de, her zaman olduğu gibi, cüppesini giydirmek üzere koşup geldi. Ama o görmedi bile, buradaki tüm insanların şaşkın şaşkın kendisine bakmakta olduklarını da görmedi, en çok güvendiği yardımcısı Sabri Serin’i bir kenara çekip bilgisayarındaki belgeyi gösterdi, “Şunu görmüş müydün?” diye sordu.

Sabri Serin gülümsedi.

“Evet, gördüm, efendim,” dedi. “Sanıkların eski gönül işleri, okullarından aldıkları diplomalar, kurumlarından aldıkları ödül ve nişanlar bile suç kanıtı sayılacak anlaşılabilir: suçsuzluk bir düş oldu artık.”

“Evet, bir düş oldu,” diye doğruladı Can Tezcan, öyle dikilip kaldı olduğu yerde, sonra yorgun bir at gibi soludu. “Bu dava çıldırtacak beni,” diye ekledi. “Böylesini ne gördüm, ne duydum. Nasıl olsa, el koymuşlar adamların her şeyine, ne olduğu, nereden kaynaklandığı bilinmeyen bir açık gerekçesiyle, banka, fabrika, ev, çiftlik, araba, her şeylerini almışlar ellerinden, arabalarına kendileri biniyor, köşklerinde kendileri oturuyor, şaraplarını kendileri içiyor, bankalarından da dostlarına bol bol kredi veriyorlar. Bir de yasa çıkarsınlar, şu tarihten başlamak üzere, bu adamların nesi var, nesi yoksa, hepsi bizim olmuştur desinler. Sonra da ipini koyversinler hepsinin. Bu arada, adamlara zaman zaman danışmanlık yapmaktan başka kusuru olmayan Varol’u da bıraksınlar.”

Sabri Serin gülümseyerek çevresine baktı.

“Efendim, sesinizi biraz alçaltsanız iyi olacak, bir yasa da bizim için çıkarmanızın,” dedi. Sonra durdu, patronunu kolundan tutup geniş merdivene doğru yönlendirdi. “Ama önerdiğiniz yasanın fazla bir yararı olmaz: biliyorsunuz, adamlar çoktan kuruttu her şeyi,” diye ekledi.

Can Tezcan dinliyor mu, dinlemiyor mu, belli değildi: burnunun doğrusuna yürüyor, gittikçe de hızlanıyordu.

Sabri Serin bir kez daha koluna yapıştı.

“Yanlış yöne gidiyoruz, efendim; bizim duruşma soldan ikinci salonda, sanırım, biraz da geciktik,” dedi.

Duruşma salonuna girdiklerinde, üç yargıç, cumhuriyet savcısı, “bağsız olarak getirilmiş” ama hepsi de tutuklu sanıklar, davacı ve davalı avukatları, gazeteciler ve öteki izleyiciler yerlerini almışlardı. Onlar da hemen sol yanda, davalı avukatlarının arasına sıkıştılar. Başkan duruşmayı açtı. Bankaya ve bağlı kuruluşlarına el konulmasıyla ortaya çıkan genel durum konusunda istenen dördüncü bilirkişi yazanağı konusunda avukatlara söz verdi; davacı, yani hükümet avukatları, ayrıntılara girmeden, her şeyin “gün gibi ortada” olduğunu yinelemekle yetindiler; sanık avukatlarıysa, bu yazanağın da öncekilerin yeni bir

kopyası olduğunu ve, gene öncekiler gibi, banka ve bağlı kuruluşlarının kazançları eksik gösterip devleti zarara sokmuş olmalarının “büyük bir olasılık gibi görüldüğünü” yinelediğini vurguladılar, bu tür yazanakların davayı uzatmaktan başka bir sonucu olamayacağını söylediler, bu arada davalıların daha fazla “mağdur olmamaları” için salıverilmeleri gerektiğini bir kez daha yinelediler. Can Tezcan aynı istemi biraz daha etkili ve daha sarsıcı sözcüklerle yineledi. Ama konuştuğça sinirleniyor, sinirlendikçe sertleşiyordu. “İdam cezası çoktan kalktığına göre, nasıl olsa asamayacaksınız bu insanları, bari herhangi bir ceza önerin de ortada tartışılacak bir konumuz olsun!” deyip bitirdi.

Bu dava nedeniyle ülkenin en ünlü yargıci durumuna gelen başkan Cahit Güven birden sinirlendi.

“Yani sen bu on dört kişiyi boşuna tutukladığımızı, yani ortada suç diye bir şey bulunmadığını mı söylemek istiyorsun?” diye bağırdı.

Can Tezcan etkilenmiş gibi görünmedi.

“Hayır, sayın başkan, öyle bir şey söylemedim, çünkü şu son iki yılda suçsuzluğun da bir suç olduğunu öğrenmeye başladık; ne olursa olsun, bu konuda ben de sizin gibi düşünüyorum,” dedi.

Başkan büsbütün sinirlendi:

“Avukat bey, sen ne demek istiyorsun?” diye bağırdı.

Can Tezcan belli belirsiz bir biçimde gülümsedi.

“Kötü bir şey söylemek istemedim, efendim,” diye yanıtladı. “Umarım, unutmadınız: siz kendiniz, geçen oturumda, ‘Şu 2073 yılında böylesine büyük bir kuruluşlar topluluğunun tek yabancı ortağı yok: bundan daha kuşkulu topluluk mu olur?’ demiştiniz. Suçları bu! Hangi tansıkla, bilinmez, yabancı ortaklara gereksinim duymamaları. Bunları siz söylemediniz mi?”

“Evet, ben söyledim; ulusum ve Tanrım önünde de yineleirim. Senin savunmaya kalktığın bu adamlar gerek dünyanın,

gerekse bu güzel ülkenin gidişine ters bir yol tutmuş olduklarına göre, bizden gizlemeye çalıştıkları birtakım rezillikler bulunması gerekir.”

“Siz de iki yıldır bu rezillikleri bulmaya çalışıyorsunuz; sürekli bilirkişilere başvuruyorsunuz.”

“Evet, öyle, avukat bey.”

“Yani siz varlığı kuşkulu bir suç arıyorsunuz. Bilirkişileriniz de sizi haksız çıkarmamak için hep aynı varsayımın birbirinden kötü değişkelerini üretiyor, yazanaklarını ‘büyük bir olasılıkla’ diye noktıyorlar ve şu gördüğünüz insanlar üç ayda bir yinelenen bu ‘büyük olasılıkla’lara dayanılarak nerdeyse iki yıldır Tuzla hapisanesinde tutuluyor.”

Başkan kürsüye bir yumruk indirdi.

“Avukat bey, çizmeden yukarı çıkıyorsun! Ağzından çıkanı kulağın duysun!” diye bağırdı.

Ama Can Tezcan o sabah yatakta gözlerini titreyerek açan adam değildi şimdi, kendi ortamında, en rahat olduğu, kafasının en iyi çalıştığı yerdeydi.

“İstemedem bir kusur işlediysen, özür dilerim, sayın başkan; fazla zamanınızı da alacak değilim, yalnız bu davanın sonu konusunda kafamı karıştıran bir sorun var, sorunumu size kısaca sunmak isterim,” dedi.

“Söyle de içinde kalmasın, ama fazla uzatma,” dedi başkan.

O zaman, yüzünde varla yok arası bir gülümseme belirdi Can Tezcan’ın, bu dava on dört sanığa devleti ve ulusu büyük zararlara uğrattıkları gerekçesiyle açıldığına, gene aynı gerekçeyle bankaya ve on dört kuruluşuna el konulduğuna ve sonuçta söz konusu zararın bu banka ve on dört kuruluşu satılarak karşılanacağına göre, bu kuruluşların bir an önce satılması ya da görevden uzaklaştırılan kişilerin serbest bırakılıp yeniden görevlerine dönmelerinin sağlanması gerektiğini söyledi. Başkanın “Bu da nerden çıktı şimdi?” diye sorması üzerine de “Size tek bir kuruluşu örnek göstereceğim!” diyerek hükümetçe söz konusu kuruluşun başına getirilen kişinin aldığı aylığın

şimdi tutuklu bulunan öncülünün aylığının altı katı olduğunu, bir alt basamaktaki yeni görevlilerin de öncüllerinden en az üç kat fazla ücret aldıklarını, her birine yeni arabalar alındığını, bunun yanında, kuruluşun yöneticilerince iki spor kulübünün futbol takımlarına toplam beş oyuncu alındığını, hükümete yakın kişilerin çocuklarına burslar verildiğini, yılda iki kez de toplu sünnet düğünü düzenlendiğini ve, sonuç olarak, söz konusu kuruluşun bütün bunlardan sonra batma “sath-ı mail”ine girdiğini anlattı. Ancak, öyle yumuşak bir sesle ve öyle tatlı bir dille anlatıyordu ki başkan da, üyeler de, savcı da kulak kesilmişti, üyelerden biri de anlatılanların doğruluğuna yüzde yüz inanıyormuş gibi gülümsüyordu, bir ara da başıyla onaylar gibi oldu.

Bu sırada, Can Tezcan çantasından bir dosya çıkarıp başkana uzattı.

“Bizim belgelerimiz de burada, sayın başkanım,” dedi. Sonra derin bir soluk aldı, “Bu durumda karşımıza küçümsenmesi zor bir sorun çıkıyor,” diye sürdürdü. Hafiften gülümsedi gene. “Bu işin uzaması durumunda, banka da, kuruluşları da bu kez gerçekten batmış olacağına göre, şimdiden hepsinin kapısına kilit vurmak ya da karşınızdaki adamları bırakıp yerlerine getirilen kişileri içeri almak daha doğru olmaz mı? Yoksa şu sanık yerinde oturan kişilerin tüm suçu yerlerine gelenler kadar savurgan davranmamış olmaları mı?” diye sordu.

Başkan Cahit Güven en az bir dakika süresince öyle susup baktı Can Tezcan’a, sonra üyelerle bir şeyler konuştu, sonra gene Can Tezcan’a döndü.

“Avukat bey, boş yere zamanımızı çalılıyorsunuz, bu sizin anlattıklarınız bizim bakmakta olduğumuz davanın kapsamı dışında,” dedi, hemen arkasından da belki rastlantıyla, belki arkadaşını zor durumda bırakarak ona bir ders vermek amacıyla, “Varol Korkmaz!” diye seslendi, Varol Korkmaz ayağa kalkınca da çenesiyle duracağı yeri gösterdi ona.

Varol Korkmaz, sert adımlarla ve başını hiç önüne eğme-

den ilerleyip gösterilen yerde durdu, ama daha da zayıflamış, hatta küçülmüş gibiydi. Başkan, kaşları çatık, bir süre dürbünle bakar gibi ve tek sözcük söylemeden süzdü onu, sonra, böyle sanığına bakmakla yetinecekmış gibi bir izlenim uyandırmaya başladığı bir sırada, doğru konuşacağı konusunda yemin ettirdi ona, hemen arkasından da “Varol Korkmaz, Aynur Alpay adında bir hanım tanır mısınız?” diye sordu.

Varol Korkmaz görünmez bir yumruk yemiş gibi sarsıldı, yanıt vermedi, başkanın kimsenin bakmadığı söylenen gözlerine dikti gözlerini. Başkansa, sanıklar arasında oturan bir başka kişiye: genel müdür Ahmet Alpay’a bakmayı yeğledi.

“Ahmet Alpay, siz neden kızardınız böyle? Ben size hiçbir şey sormadım,” deyip gene Varol Korkmaz’a döndü, “Sanık, sana bir soru sordum: Aynur Alpay’ı tanıyor musun, tanımıyor musun?” diye üsteledi.

Varol Korkmaz bu kez gözlerini yere dikti.

“Tanıyorum, efendim,” dedi.

“Ne zamandan beri tanıyorsun?”

“Yaklaşık yirmi beş yıldır.”

“Yanılıyor olamaz mısınız?”

“Olamam, efendim.”

“Neden olamazsın? Belleğine bu kadar çok mu güveniyorsun? Yoksa bu tanışma senin için çok mu önemli?”

“Evet, çok önemli.”

“Anladığım kadarıyla, onu çok sevmiştin, öyle değil mi?”

“Evet, çok sevmiştim.”

“Onunla cinsel ilişkide bulundunuz mu?”

“Bunları konuşmanın yerinin burası olduğunu sanmıyorum, efendim.”

“Ben öğreneceğimi öğrendim. Peki neden evlenmedin onunla, neden bıraktın?”

“Bırakan ben değildim, efendim.”

Can Tezcan yerinde duramıyor, araya girmek istiyordu, ama yardımcıları ileriye çıkmak istediği her seferde kollarından

tutup geriye çektiler. Başkan da gördü bunu, gülümsemekten kendini alamadı. Sonra gene sanığına döndü.

“Peki neden?” diye sordu. “Neden bunca zaman seninle yatıp kalktıktan sonra onunla evlendi? Sana iyi bir iş bulmak, bu arada eski ilişkisini de sürdürmek için mi? Kuruluşunuzda işler böyle mi yürütülmekteydi?”

“Bizim ilişkimiz sona erdiğinde Ahmet bey bankada çalışmıyordu, biz de kendisini tanımıyorduk,” dedi Vural Korkmaz. “İnsanları böyle olur olmaz şeylerle suçlamak bir mahkeme başkanına yakışmıyor.”

Başkan gene kürsüye bir yumruk indirdi.

“Burada ben seni yargılıyorum, sen beni değil!” diye bağırdı.

Aynı anda Can Tezcan ileriye atıldı, yardımcıları da bu kez kendisini engellemeye çalışmadılar.

“Sayın başkan, bütün bunların devamıyla ilgisi ne?” diye bağırdı. “Daha on dakika önce el konulan kuruluşların yönetimin atadığı kişilerce yağmalanmasının konumuzun dışında olduğunu söylüyordunuz, şimdi de iki insanın devlete hiçbir yük yüklemeyen, üstelik en az yirmi beş yıl geride kalmış gönül ilişkilerini davanın içine sokmaya kalkıyorsunuz. Olacak şey mi bu?”

Başkan kürsüye bir yumruk daha indirdi.

“Avukat bey, kendine gel, sana söz vermedim!” diye bağırdı.

“Ben de sizden söz istemedim,” dedi Can Tezcan. “Yargıyı ortaoyununa çevirmenize daha fazla katlanamadım.”

Başkan kürsüye bir yumruk daha indirdi.

“Bir sözcük daha söylersen, seni dışarı atarım,” dedi. “Gerekirse, içeriye de.”

Can Tezcan birinci tümceyi işitti, ama ikinci tümceyi işitmedi, çünkü kendisi hızla kapıya doğru giderken, salonu bir uğultu kaplamıştı. Sağ yanda oturan kimi avukatlar bile “Ülkenin en ünlü avukatına bu yapılmaz,” diye homurdanıyorlardı. Kapıya yakın oturan kimi izleyiciler ünlü avukatın “Hayır, bu

böyle süremez, böyle yargı olmaz!” diye söylendiğini işittiler. Arabasına doğru giderken, arkasından gelen arkadaşlarına da birkaç kez yineledi aynı şeyi, “Benim gençliğimde arkadaşlarımız herkesin gözü önünde öldürülür, ama suçlu hiçbir zaman bulunamazdı. En yakın arkadaşlarımdan Tufan da böyle gitti, gazeteler bir adamın Tufan’a bir buçuk metreden ateş edişini gösteren fotoğrafı kaç gün üst üste birinci sayfalarında yayımladılar, gene de bulunamadı adam, yargı da fotoğrafın tek başına kesin kanıt oluşturamayacağı kanısına vardı. Ama şimdi yaklaşım değişti, hükümete ters düşen kişilerin varını yoğunu ellerinden alıp kendilerini içeri atıyorlar,” dedi. Ancak en ilginç sözlerini arabaya binmek üzereyken, birden geriye dönüp gözlerini yardımcısı Sabri Serin’in gözlerine dikerek söyledi: “Her şeyi özelleştirdiklerine göre, yargıyı da özelleştirseler bari, bundan daha iyi olur, daha kötü olmaz.”

Sabri Serin gülümsemekle yetindi, “Bizim son marksçı da böyle konuşursa!” dedi içinden, ama olumlu ya da olumsuz bir görüş belirtmesine zaman kalmadan, patronunun birdenbire “Vay, son marksçı, nereden çıktın sen böyle?” diyerek saç sakalı birbirine karışmış, çakır gözlü, basık burunlu, iriyarı bir kılıksız adama doğru koşup boynuna sarıldığını, sonra da, gözleri adamın gözlerinde, “Söylesene, nereden çıktın sen böyle? İçeride değil miydin?” diye sorduğunu işitti, hem kendisinin onun için kullandığı nitelemeyi kullanması, hem de böyle üstü başı dökülen bir adama bu kadar yakınlık göstermesi karşısında şaşırıp kaldı, “Çok tuhaf, gerçekten çok tuhaf!” dedi, şoförüne gitmesini söyledi, Can Tezcan’ın arabasına girdi, uzaktan izlemeye başladı onu.

Bu arada, Can Tezcan bir kez daha sarıldı çakır gözlü adama, sonra iki adım gerileyerek tepeden tırnağa süzdü onu.

“Rıza’cığım, bakıyorum, tekke sana yaramış,” dedi. “Ne zaman çıktın?”

“Dokuz gün oldu. Düşünebiliyor musun, Türkiye’de yaşıyorum ve dokuz gündür özgürüm.”

TAHSİN YÜCEL GÖKDELEN

♥
CAN

RÖMAN

ISBN 975-07-0669-2

9 750750 706691
<http://www.canoyyilazi.com>